

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นหัวใจของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทำให้ผู้ได้รับการศึกษาจะเจริญงอกงามในความรู้ ความคิด เกิดสติปัญญา อีกทั้งมีการปฏิบัติที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ไม่เป็นปัญหาสังคม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ความตอนหนึ่งว่า

“การศึกษาหาความรู้ ต้องศึกษาให้เกิดความฉลาดรู้ คือรู้แล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ได้จริง ศึกษาให้ตลอดครบถ้วนทุกแง่ทุกมุมรวมทั้งจะต้องปฏิบัติพร้อมกันไปด้วย ความคิดจิตใจ ที่ตั้งมั่นเป็นปกติ เทียงตรงเป็นกลาง มิฉะนั้นความรู้ที่เกิดขึ้นจะ ไม่เป็นความรู้แท้”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 53)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการ โรงเรียน ประถมศึกษา พ.ศ. 2539 เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเป็นรูปธรรม หลังจากคณะกรรมการ โรงเรียน ประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการศึกษาร่วมกับโรงเรียน และมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทาง ดำเนินการ ผลการดำเนินการมากมาย และผลวิจัยที่น่าสนใจคือ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนในส่วนที่เป็นโครงสร้างของคณะกรรมการ โรงเรียน ปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด แต่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนยังเน้นด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน มากกว่าการกำหนดนโยบายและการร่วมพัฒนาการเรียนการสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวพร้อมๆ กับการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของชุมชน การกระจายอำนาจ รวมทั้งการพัฒนาองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง สามารถจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนได้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศใช้ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 มุ่งเน้น การมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน โดยคำนึงว่าการศึกษา ของชุมชนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นมากขึ้น

ตามลำดับ โดยเฉพาะเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 11)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติหลักสำคัญการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) กระบวนการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยเฉพาะมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวะของแต่ละสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรอบรู้ ความชำนาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษา (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2546, หน้า 123) ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการ มีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พร้อมได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 แต่คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่อง การบริหาร และจัดการศึกษา ยังเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครู โดยเฉพาะ ผู้ปกครองและชุมชน ไม่เกี่ยวข้อง เพราะต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ จึงไม่มี เวลาเข้ามาช่วยดูแลกำหนดนโยบาย และร่วมตัดสินใจด้านการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2546, หน้า 195)

การบริหารสถานศึกษาประกอบด้วยการบริหาร จัดการศึกษา 4 งาน คือ การบริหาร วิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป งานทั้ง 4 นี้ มีเป้าหมายหลักร่วมกันคือให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีงานวิชาการเป็นงานหลัก ส่วนงานอื่นๆเป็นงานส่งเสริมสนับสนุน วิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน มีงานที่สำคัญงานหนึ่งคือ งานบริหารทั่วไป ในส่วนของการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาจะดำเนินการโดยลำพังมิได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่สถานศึกษาดังอยู่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความรู้ความสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประสานความร่วมมือร่วมใจให้เกิดประโยชน์และสัมฤทธิ์ผลแก่หน่วยงาน ดังนั้นการบริหารงานทั่วไป

ในส่วนของการส่งเสริมและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารการศึกษา แนวคิดการดำเนินงานบริหารงานทั่วไป ในส่วนดังกล่าวเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นทุกเวลาทุกสถานที่ตามสถานการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักว่าความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมระดับหน่วยงาน ดังนั้นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญที่สุดคือการยอมรับในความเป็นคน เคารพในความคิดและพฤติกรรมของคนที่ไม่แสดงออกและจงปฏิบัติกับคนอื่นเหมือนกับคนที่ต้องการให้คนอื่นปฏิบัติต่อเรา ตามใดก็ตามที่การพัฒนาการมีส่วนร่วมความสัมพันธ์ระดับบุคคลมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาสถานศึกษา (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 193) ดังนั้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญและเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา

โรงเรียนระดับประถมศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอนาทม จังหวัดน่าน ประกอบไปด้วยโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง โรงเรียนบ้านหนองเป็ด โรงเรียนบ้านหนองอิเห็น โรงเรียนบ้านโกรกตารอด โรงเรียนวัดหนองตะครอง โรงเรียนดิสกุล และโรงเรียนจำรูญเนติศาสตร์ ได้จัดการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในด้านสิทธิและเสรีของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักการสำคัญดังกล่าวตรงกับแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อันนี้เป็นหลัก แต่พื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ถึงแม้ว่าการมีส่วนร่วมจากชุมชนจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา แต่ในปัจจุบันยังพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนยังมีอยู่น้อย และยังคงเกิดปัญหาจากการศึกษาของคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ ได้ระบุถึงปัญหาของการบริหารในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการว่า ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน จากรูปแบบการบริหารที่เป็นศูนย์รวมอำนาจ ทำให้เกิดรูปแบบของระบบยึดเหนี่ยวอำนาจขององค์กร ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมส่งเสริมการดำเนินงาน นอกจากนี้จากผลการวิจัยของ อุทัย บุญประเสริฐ (2542) พบว่า ปัญหาสำคัญของการบริหาร

การศึกษาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการประการหนึ่ง คือ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ซึ่งผลการวิจัยของ นิวัติ วงษ์ชะอุ่ม (2536, หน้า 59) ได้พบว่าปัญหาที่ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชน คือ 1) การคมนาคมที่สะดวกทำให้ครูที่มาบรรจุแต่งตั้งในสถานศึกษา ไม่ยอมอาศัยในหมู่บ้านที่สถานศึกษาตั้งอยู่ มักเดินทางไปกลับระหว่างบ้านกับสถานศึกษา แทบจะไม่มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเลย 2) ผู้บริหารไม่ได้จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 3) ประชาชนมีความเข้าใจว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของครู และราชการฝ่ายเดียว จึงไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยว

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และต้องการให้การศึกษาพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามหลักการปฏิรูปการศึกษาโดยชุมชนมีความพึงพอใจให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จึงได้นำเอาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำผลวิจัยนี้ไปเป็นประโยชน์ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนพร้อมทั้งกำหนดนโยบายและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและ ยังเป็นการพัฒนาการดำเนินงานด้านสัมพันธ์ชุมชน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา

3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน

คำถามในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีใน 4 ด้าน อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีใน 4 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีใน 4 ด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีใน 4 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความแตกต่างกัน
2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีใน 4 ด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพิจารณาาร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบความคิดในการวิจัย

กรอบความคิดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดกาฬสินธุ์ อาศัยกรอบแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 39 และ 27 ที่กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการศึกษาในด้านการบริหารงาน 4 งาน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, หน้า 4) ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, หน้า 4)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 7 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 9 คน รวมประชากร 36 คน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 15 คน รวมประชากร 45 คน รวมประชากรทั้งหมด 81 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนแล้วมาเทียบสัดส่วน จึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 75 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.1 วุฒิการศึกษา

3.1.1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.1.2 ปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านวิชาการ

3.2.2 ด้านงบประมาณ

3.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

3.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วม เป็น 5 ระดับ ดังนี้ 1) ระดับ รับทราบข้อมูล หมายถึง การให้ข้อมูลแต่ไม่ต้องการข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำ อย่างน้อยที่สุดคือ ได้บอกให้ทราบว่า มีแผนจะทำอะไร 2) ระดับให้คำปรึกษา หมายถึง ให้ตัวเลือกก่อนการตัดสินใจ ให้ข้อคิดเห็นที่หลากหลาย และรับฟังความคิดเห็นสะท้อนกลับ 3) ระดับร่วมตัดสินใจ หมายถึง แบ่งปันวิสัยทัศน์ กระตุ้นผู้อื่น ให้เสริมความคิดและอำนาจการเลือกเป็นเหตุให้ป้องกันตัดสินใจ เลือกที่ดีที่สุด 4) ระดับร่วมปฏิบัติ หมายถึง ร่วมตัดสินใจและเป็นหุ้นส่วนดำเนินการร่วมกัน 5) ระดับสนับสนุน หมายถึง ให้กำลังใจเสริมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงตามที่ได้ร่วมแก้ไข ช่วยเหลือ ตามต้องการภายในกรอบของการให้ทรัพยากร ให้คำแนะนำ และสนับสนุนการเตรียมการ โดยเป็นแหล่งทรัพยากร

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน หมายถึง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนประสานงานกันอันจะก่อให้เกิดผลดี ประโยชน์ ที่เกิดขึ้นในการบริหารโรงเรียน ในการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่

2.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การประสานงานร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ การมีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการ ผู้ปกครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การแสดงความคิดเห็น และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างพอเพียง การประเมินผลติดตามผลการพัฒนาโรงเรียน และการแนะแนว การศึกษาต่อของนักเรียน

2.2 การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดกองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน รับทราบการจัดทำระบบบัญชีการเงินที่เป็นระบบถูกต้องเป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้ มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเรียนของนักเรียน และประสานกับผู้ปกครอง จัดหางบประมาณจากภายนอก

2.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การส่งเสริมให้ครูประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการและ ระเบียบที่ใช้ในการกระทำผิดระเบียบวินัยของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน การร่วมประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน และโรงเรียนจัดกิจกรรมการสร้างสรรค์ระหว่างบุคลากร ในโรงเรียนและผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียน

2.4 การบริหารทั่วไป หมายถึง การร่วมส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน
สนับสนุนงบประมาณในการสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบแก่นักเรียน การจัดบริการ
ด้านห้องน้ำห้องส้วมให้สะอาดและเพียงพอ จัดบริการด้านอาหาร น้ำดื่ม อย่างสะอาดถูกสุขอนามัย
เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน จัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือนักเรียน การประชาสัมพันธ์
กิจการของโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ รวบรวมทรัพยากรของชุมชนมาใช้พัฒนา
โรงเรียนและสอบถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ปกครองและชุมชนมาดำเนินการ
ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน
ในโรงเรียน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีส่วนส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน มีนโยบาย
ด้านการรักษาความปลอดภัยของนักเรียน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของนักเรียน

3. คณะกรรมการสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จากโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา
อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า
ของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และ
ผู้บริหารสถานศึกษา

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ปริมาณของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน ซึ่งนำมากำหนด
เป็นขนาดของเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

4.2 โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

5. วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาอันสูงสุดที่คณะกรรมการได้รับในวันที่
คณะกรรมการสถานศึกษาได้ตอบแบบสอบถามการวิจัย ในการวิจัยนี้จำแนกวุฒิการศึกษาของ
ครูผู้สอนเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี หมายถึง วุฒิปัตที่คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับในระดับต่ำ
กว่าปริญญาตรี

5.2 ปริญญาตรีขึ้นไป หมายถึง วุฒิปัตที่คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับตั้งแต่
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

6. โรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองตากยา
อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งในตำบลหนองตากยา และตำบลหนองพังตรู
อำเภอท่าม่วงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1